

Providing a framework for analyze the basketball development system in Iran

Rahim Ramezani Nezhad¹, Shahrokh Bahmei^{*2}, HamidReza Goharrostami³,
Hossein Moltafet⁴

Received: Sep 30, 2019

Accepted: Jun 08, 2020

Abstract

Objective: The aim of this research was provide a framework for analyzing the basketball development system in Iran.

Methodology: The research method was qualitative research with systematic exploratory approach. The statistical population consisted of two sections of human society (managers, coaches ...) and information society (books, articles, documents, media, etc.) related to basketball. The sample was selected based on theoretical saturation and was sampled in a theoretical way (21 people and 56 documents). The research tool was a library study and exploratory interviews. The validity of the tool was evaluated and verified based on the legal and scientific evidence of the sample, the opinion of the experts, and the agreement between the codebook editors. A multi-stage coding method was used to analyze the data using a systematic approach.

Results: The research framework derived from coding included four levels of perspectives, factors, dimensions, and components of them. Their perspectives and factors include the background (international development and development, features and capabilities, background and national background, national development of sport), ability (strategic and executive management, physical resources and facilities, financial management and Economic, scientific and technological resources), participation (event and participation, expert human resource management, talent management and athlete management, external stakeholder management) and the consequence (sustainable development of basketball). Relationship between the factors in the conceptual model is drawn.

Conclusion: Based on research findings, the basketball development system can be said to be a strategic process which is influenced by the above-mentioned factors, ultimately through collaborative component and its desirability is to lead to sustainable development of this discipline.

Keywords: Group sports, Basketball field, Sport development, Development model.

1. Professor of Sport Management, Guilan University, 2. Ph. D of Sport Management, University of Guilan, 3. Associate Professor of Sport Management, University of Guilan, 4 Assistant Professor of Social Sciences, Shahid Chamran University of Ahvaz

* Corresponding author's e-mail address: bahmaei.shahrokh@gmail.com

ارائه چارچوبی برای تحلیل سیستم توسعه بسکتبال در ایران

رحیم رضائی نژاد^۱، شاهرخ بهمنی^{۲*}، حمیدرضا گوهر رستمی^۳، حسین ملتفت^۴

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۹/۰۳/۱۹

تاریخ دریافت: ۱۳۹۸/۰۷/۰۸

چکیده

هدف: هدف از این پژوهش ارائه چارچوبی مفهومی برای تحلیل سیستم توسعه بسکتبال در ایران بود. **روش‌شناسی:** روش تحقیق از نوع تحقیقات کیفی با رویکرد اکتشافی سیستماتیک انتخاب شد. جامعه آماری شامل دو بخش جامعه انسانی (مدیران، مربیان و ...) و جامعه اطلاعاتی (کتاب‌ها، مقالات، اسناد، رسانه، و ...) مربوط به بسکتبال بود. نمونه به تعداد قابل کفایت بر مبنای رسیدن به اشباع نظری انتخاب و به روش نظری (قضاوتی) نمونه‌گیری شد (۲۱ نفر و ۵۶ سند). ابزار پژوهش شامل مطالعه کتابخانه‌ای و مصاحبه‌های اکتشافی بود. روایی ابزار براساس اعتبار حقوقی و علمی نمونه، نظر خبرگان و توافق بین مصححان کدگذار ارزیابی و تایید گردید. جهت تحلیل داده‌ها از روش کدگذاری چندمرحله‌ای با رویکرد تحلیل سیستمی استفاده شد.

یافته‌ها: چارچوب پژوهش حاصل از کدگذاری شامل چهار سطح منظرها، عوامل، ابعاد و مولفه‌های آن‌ها بود. منظرها و عوامل زیرمجموعه آن‌ها شامل سطح زمینه (تحولات و توسعه بین‌المللی، ویژگی‌ها و قابلیت‌ها، پیشینه و سابقه ملی، توسعه ملی ورزش)، قابلیت (مدیریت راهبردی و اجرایی، منابع فیزیکی و امکانات، مدیریت مالی و منابع اقتصادی، علمی و فناوری)، مشارکت (رویداد و مشارکت، مدیریت منابع انسانی متخصص، مدیریت استعداد و ورزشکاران، مدیریت ذینفعان بیرونی) و پیامد (توسعه پایدار بسکتبال) است. روابط بین عوامل در مدل مفهومی ترسیم گردید.

نتیجه‌گیری: براساس یافته‌های پژوهش می‌توان گفت که سیستم توسعه بسکتبال یک فرایند راهبردی است که تحت تاثیر عوامل مذکور نهایتاً از طریق مولفه‌های مشارکتی صورت می‌گیرد و مطلوبیت آن در این است که منجر به توسعه پایدار این رشته شود.

واژه‌های کلیدی: ورزش‌های گروهی، رشته بسکتبال، توسعه ورزش، مدل توسعه

۱. استاد مدیریت ورزشی، دانشگاه گیلان، ۲. دکتری مدیریت ورزشی، دانشگاه گیلان، رشت، ایران ۳. دانشیار مدیریت ورزشی، دانشگاه گیلان، رشت، ایران ۴. استادیار گروه علوم اجتماعی، دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز، ایران
*نشانی الکترونیک نویسنده مسئول: bahmaei.shahrokh@gmail.com

مقدمه

امروزه رشته‌های ورزشی تنها یک سرگرمی یا رقابت محسوب نمی‌شوند و هر کدام از آن‌ها به سرمایه و برندی برای باشگاه‌ها، شهرها و حتی کشورها تبدیل شده‌اند. اما در کشورهای در حال توسعه توسعه رشته‌های ورزشی با چالش‌های فراوانی مانند مدیریت دولتی، محدودیت منابع، ضعف برنامه‌ریزی، ضعف ارتباطات و مدیریت ناکارآمد مشارکت ذینفعان است. این موضوع از دو منظر قابل بحث است. برخی از محققان معتقدند توسعه ورزش‌های پرطرفیت تأثیر مثبتی بر توسعه مولفه‌های محیطی در منظرهای اقتصادی و اجتماعی دارد. اما برخی دیگر این رابطه را معکوس می‌دانند و معتقدند توسعه اقتصادی-اجتماعی هر کشور، بر نتایج و عملکرد ورزشی تأثیر می‌گذارد (Mourão, 2010).

جمع‌بندی شواهد علمی، رسانه‌ای و مدیریتی در این زمینه بیانگر این است که شرایط و سازوکار توسعه انواع رشته‌های ورزشی برحسب ماهیت، جمعیت سازمان یافته، گردش مالی و تجاری، جذب هواداران، رسانه‌ها و اسپانسرها و جایگاه آن در نظام‌های آموزشی تفاوت وجود دارد. از این رو هر رشته ورزشی نیازمند تعریف و پیاده‌سازی یک سیستم تخصصی برای توسعه است.

یکی از پرطرفدارترین و جذاب‌ترین رشته‌های ورزشی بسکتبال است. بسکتبال ورزش المپیکی است و توزیع ۵ مدال در این بازیها برای این رشته توجه به پیشرفت آن در بعد قهرمانی نیز اهمیت بالایی دارد. گسترش ابعاد مختلف بسکتبال مانند مشارکت زنان و مردان، مشارکت همگانی و رقابتی، قابلیت‌های تجاری و رسانه‌ای،

سبب شده است تا به طبع آن اقدامات مدیریت و توسعه نیز در آن اهمیت پیدا کند. فدراسیون جهانی بسکتبال (FIBA) از ۲۰۱۴ تا ۲۰۱۹ اهداف بلند مدت و ارزش‌های محوری را مدنظر قرار داده است: تبدیل بسکتبال به محبوب‌ترین انجمن ورزشی؛ ارتقا و توسعه بازی بسکتبال، گردهم آوردن مردم و اتحاد اجتماع، افزایش تعداد افراد علاقه‌مند به بسکتبال، افزایش کارگیری طرفداران، افزایش تعداد مجوزهای همکاری فیبا، تشویق افراد به مشارکت، توسعه و دست‌یابی به منابع مورد نیاز در همه سطوح (Xu et al., 2015).

بسکتبال در ایران در سالهای ۱۳۱۰ به بعد بطور غیررسمی فعالیتش در بعضی از مدارس دنبال شد تا اینکه در سال ۱۳۱۴ این ورزش بطور رسمی بوسیله آقای فریدون شریف زاده معرفی شد و بطور سریع در کلیه استانهای کشور از طریق مدارس مدارس اشاعه پیدا کرد. در سال ۱۳۲۴ فدراسیون بسکتبال ایران تاسیس شد و در سال ۱۹۴۸ برای اولین بار تیم ملی ایران در المپیک لندن شرکت کرد. تا به امروز بسکتبال در کشورها پیشرفت‌های فراوانی از لحاظ آموزش (مدارس، باشگاه، دانشگاه، و ...)، مشارکت (ورزشکاران سازمان یافته، و ...)، موفقیت‌ها (آسیایی، جهانی، و ...)، تشکیلات (فدراسیون، هیات‌ها، باشگاه‌ها، رسانه‌ها، و ...)، امکانات (فضاهای تجهیزات، و ...) و سایر ابعاد داشته است. فدراسیون بسکتبال ایران نیز همچون سایر سازمان‌ها دارای نقاط قوت، ضعف، فرصت، تهدیدهایی است که این موارد با رویکردی تخصصی، دانشگاهی و واقع‌بینانه به آسیب‌شناسی و یافتن راه‌کارهای علمی و مدرن برای

فرصت، ۳۴ تهدید، ۳۶ قوت و ۴۹ ضعف با محورهای مدیریت و برنامه ریزی، آموزش، منابع انسانی، منابع مالی، استعداد یابی، علمی - پژوهشی و فن آوری اطلاعات، اماکن و زیر ساخت‌ها وجود دارد (Hadiyan, 2014). آریایی (۲۰۱۶) در تحلیل ورزش بسکتبال استان کرمانشاه گزارش کرد که موقعیت راهبردی بسکتبال استان در ناحیه ST (استراتژی رقابتی) قرار دارد (Aryaie, 2015). سهیلی (۲۰۱۷) در تعیین موقعیت راهبردی هیات بسکتبال استان خراسان رضوی نشان داد که موقعیت راهبردی هیات بسکتبال در ناحیه WT قرار دارد (Soheyli, 2017). فاتحی و همکاران (۲۰۱۷) در رتبه‌بندی تیم‌های لیگ برتر بسکتبال ایران نشان دادند که عنصر ترویج بیشترین، و عنصر قیمت کمترین اهمیت را از دیدگاه آزمودنی‌ها به خود اختصاص دادند. باشگاه دانشگاه آزاد از نظر چهار عنصر آمیخته بازاریابی در مجموع وضعیت بهتری نسبت به باشگاه‌های دیگر دارد (Fatehi et al., 2017). خسروی (۲۰۱۷) در بررسی فرآیندی رضایت شغلی ورزشکاران حرفه ای بسکتبال کشور گزارش کرد که پیامدها و فرآیندهای تیمی و فردی، بیشترین اهمیت را در تأمین رضایت ورزشکاران دارند (Khosravi, 2017). شفیعی (۲۰۱۸) در تدوین شاخص‌های ارزیابی عملکرد مربیان بسکتبال گزارش کرد که شاخص‌های فنی، مدیریتی، روانشناختی-رفتاری، شخصیتی و اجتماعی به ترتیب دارای اولویت جهت ارزیابی عملکرد مربیان بودند (Shafiei, 2012). آقا سید عزیزاله (۲۰۱۸) در مطالعه رفتار و انتظارات بانوان تماشاچی در مسابقات بسکتبال ایران و

اصلاح و بهبود مدیریت آن مورد استفاده قرار خواهد گرفت (Soheyli, 2017). بازوان توانمند فدراسیون بسکتبال، هیئت های بسکتبال استان ها هستند. بر طبق آخرین آمار مآخوذه از فدراسیون بسکتبال در کشور ۱۲۰۰۰ ورزشکار سازمان یافته ی مرد و ۱۳۰۰۰ ورزشکار سازمان یافته ی زن و همچنین ۳۱ هیات ورزشی استانی، ۲۱۰ هیات ورزشی شهرستانی در رشته ی بسکتبال مشغول به فعالیت هستند. ۲۸۵۰ مربی مرد و ۵۵۰۰ مربی زن، ۳۷۵۰ داور مرد و ۴۵۴۰ داور زن بسکتبال در کشور به فعالیت می‌پردازند (Saffari, 2012).

در حوزه مدیریت و توسعه بسکتبال تحقیقاتی انجام شده است. در مهم‌ترین مطالعه، صفرزاده (۲۰۱۳) در بررسی عوامل موثر بر حضور تماشاگران در مسابقات لیگ برتر بسکتبال ایران گزارش کرد که نشان می‌دهد که عامل نظم، امنیت و انضباط (برگزاری منظم و مناسب لیگ، برخورد مناسب پرسنل و مأموران کنترل نظم و مدیریت رفتار) مهم‌ترین دلیل حضور تماشاگران بود. تفاوت معنی‌داری بین نظرات تماشاگران در خصوص شاخص هواداری و سن وجود دارد (Hemmatinezhad et al., 2015). دانش پور (۲۰۱۴) در پیش بینی نیت رفتاری تماشاگران بر اساس نقش رضایت و کیفیت خدمات تماشاگران بسکتبال نشان داد که به طور کلی کیفیت نتیجه و فرایندبر روی رضایت و نیت رفتاری تماشاگران بسکتبال تأثیر مثبت و معناداری دارد (Daneshpoor, 2014). هادیان (۲۰۱۴) در تبیین استراتژی آکادمی‌های فدراسیون بسکتبال کشور گزارش کرد که ۴۸

ترکیه گزارش کرد که تمامی موارد (انگیزه، پاداش، و ...) در تماشاگران زن لیگ بسکتبال ترکیه ای به طور معنی داری بالاتر از تماشاگران زن لیگ بسکتبال ایران بود (Azizolah, 2018). رضایی (۲۰۱۸) در طراحی الگوی برندسازی لیگ برتر بسکتبال ایران گزارش کرد که نشان داد که علل اهمیت برندسازی در لیگ برتر بسکتبال ایران ۷ عامل بود که شامل لیگ بسکتبال ایران، فلسفه و ماهیت ورزش بسکتبال، ماهیت ورزش، نیروهای خارجی، مشتریان برند، ارتباطات و بازاریابی می‌باشد. این عوامل در سه بخش عوامل داخلی، عوامل خارجی و عوامل واسطه تعریف شدند (Rezaei, 2018).

در خارج از کشور نیز مطالعات استراتژیک مختلفی در بسکتبال صورت گرفته است. فدراسیون بسکتبال نیوزیلند (۲۰۰۶)، رنکینگ بین‌المللی را به عنوان مهم‌ترین نقاط قوت، ضعف در زمینه کنترل مسابقات و ارائه تسهیلات به عنوان مهم‌ترین نقاط ضعف، حضور در کنفدراسیون بسکتبال اقیانوسیه به عنوان مهم‌ترین فرصت‌ها و ظرفیت آینده کنفدراسیون بسکتبال اقیانوسیه را به عنوان مهم‌ترین تهدید برای بسکتبال این کشور شناسایی کرد. هولیان^۱ و همکاران (۲۰۱۰) در بررسی توسعه بسکتبال نخبگان در چین انتقال سیاست و یادگیری از کشورهای اروپایی و آمریکای شمالی را مهم‌ترین اقدام توصیف کرد (Houlihan et al., 2010). میلینگان^۲ (۲۰۱۰) در بررسی بسکتبال بین‌المللی گزارش کرد که ادغام سیاست‌های ورزش، توسعه و سرمایه داری سه عاملی هستند

که تعیین کننده وضعیت بسکتبال در سطح بین‌المللی خواهند بود (Millington, 2010). منگون و وینفری^۳ (۲۰۱۲) در مقایسه تقاضاهای مخاطبان تلویزیونی و تماشاگران ورزشگاه در بسکتبال گزارش کرد که بین این دو تفاوت معنی‌داری وجود دارد. کیفیت تیم و درآمد به صورت مستقیم و غیر مستقیم مورد توجه هستند (Mongeon & Winfree, 2012). لیت و سامپایو^۴ (۲۰۱۲) در بررسی توسعه بلندمدت استعداد در بسکتبال پرتقال گزارش کرد که فرایند کشف تا تثبیت استعداد برای بخش پسران و دختران دارای برخی تفاوت‌های اساسی است. در تجزیه و تحلیل SWOT بسکتبال شهر واگا واگا استرالیا (۲۰۱۲) نیز شور و اشتیاق خانواده‌ها، کمبود نیروهای داوطلب، رشد سریع مشارکت به ویژه در زنان و جوانان و عدم توسعه مربیگری و کیفیت آن را به ترتیب به عنوان مهم‌ترین نقطه قوت، ضعف، فرصت و تهدید بسکتبال این شهر مشخص کرد (Leite & Sampaio, 2012). زیو و همکاران (۲۰۱۵) در تدوین چارچوب ارزیابی عملکرد مربیان بسکتبال با استفاده از روش تاپسیس گزارش کردند که شاخص‌های فنی از شاخص‌های رهبردی وزن بیشتری دارند (Xu et al., 2015). ارکولج و استرامبلیج^۵ (۲۰۱۵) در بررسی سطوح موفقیت مختلف بسکتبال رقابتی گزارش کرد که عوامل فنی و مسابقه‌ای به میزان قابل توجهی اثرگذار هستند و این بخشی از ماهیت بسکتبال است (Erčulj &

3. Mongeon, & Winfree
4. Leite & Sampaio
5. Orchilage & Storm Blich

1. Houlihan
2. Millington

تیبین الگوی توسعه بسکتبال در کشور بپردازند. مدل‌های قبلی عمدتاً بسکتبال را به عنوان مقوله جزئی از ورزش و ورزش رقابتی بررسی کرده‌اند (و سایر). و یا به متغیرهای محدودی از کلیات سیستم بسکتبال اشاره کرده‌اند (و ...). در تحقیقات خارجی نیز مدل مدیریت استعداد، از جمله مهم‌ترین مدل‌های ارائه شده در این زمینه هستند. هر چند مدل‌های ارائه شده در کشورهای مختلف می‌توان تجربیات مناسبی در اختیار قرار دهند اما در نهایت در هر سطح و گستره‌ای نیاز به یک الگوی تخصصی و بومی وجود دارد. در همین راستا ورزش بسکتبال جزو مهم‌ترین رشته‌های ورزشی رقابتی است که تاکنون توسعه آن در کشور از منظر علمی و اجرایی چندان نبوده است. از این رو در این پژوهش با رویکرد اکتشافی به شناسایی یک چارچوب تخصصی اقدام شد.

روش‌شناسی پژوهش

روش تحقیق از نوع کیفی با رویکرد اکتشافی و چارچوب‌بندی سیستماتیک بود (الگوی عمومی روش داده بنیاد و نوع گلنزر آن). جامعه آماری شامل دو جامعه انسانی (مدیران، مربیان؛ و ...) و جامعه اطلاعاتی (منابع علمی، اسنادی و کتابخانه‌ای) بود. بخش انسانی جامعه آماری پژوهش را تمامی کسانی تشکیل می‌دادند که آگاه به موضوع مدیریت و توسعه ورزش بسکتبال هستند و به صورت مشخص مدیران و مربیان شاغل در حوزه فدراسیون‌ها، هیات‌های بسکتبال، باشگاه‌ها، ورزش دانشگاهی و آموزش و پرورش بود. نمونه آماری به تعداد قابل کفایت بر مبنای رسیدن به اشباع نظری چارچوب پژوهش

(Štrumbelj, 2015). مورنو^۱ و همکاران (۲۰۱۶) در بررسی احساسات و اهداف آینده هواداران بسکتبال از این رشته نشان داد که کیفیت خدمات، ارزش درک شده و رضایت بر اهداف آتی از پیگیری بسکتبال نقش معنی‌داری دارند (Moreno et al., 2016). سولیوان (۲۰۱۰) در ارائه مدلی برای مدیریت و توسعه استعداد در بسکتبال کانادا گزارش کرد که سواد حرکتی اساس مدل توسعه بلندمدت بسکتبالیست‌ها در فرایند ورزشی است (Sullivan et al., 2010). شومی^۲ و همکاران (۲۰۱۸) در ارائه چارچوبی برای کیفیت برند باشگاه‌های بسکتبال گزارش کردند که دو مولفه سلامت برند و قدرت برند بیشترین نقش را دارند و کیفیت برند خروجی زنجیره ارزش باشگاه است (Shuv-Ami et al., 2018).

با توجه به اینکه امروزه توسعه رشته‌های ورزشی نیازمند رویکرد سیستماتیک می‌باشد و تحقیقات پیشین تاکنون به بررسی جامع ابعاد سیستم توسعه بسکتبال نپرداخته‌اند از این رو هدف از این پژوهش طراحی و ارائه چارچوبی برای تحلیل سیستم توسعه بسکتبال در کشور بود. توسعه بسکتبال نیاز یک سیستم مدیریت کارآمد است. مقدمه و پایه مدیریت نیز داشتن اطلاعات برخاسته از پایش زمینه‌ای است و دستیابی به اطلاعات مورد نیاز از طریق پژوهش‌های تخصصی امکان‌پذیر است. علاوه بر این نیاز به ارائه چارچوب علمی در زمینه مدیریت و توسعه بسکتبال در کشور وجود دارد و این پژوهش درصدد است تا به طراحی و

1. Moreno
2. Shuv-Ami & Vrontis

انتخاب و و به روش نمونه‌گیری نظری و از نوع قضاوتی نمونه‌گیری شد.

ابزار پژوهش شامل مطالعه اسنادی نظاممند و مصاحبه اکتشافی بود. سئوالات مصاحبه و چارچوب رونوشت مطالعه کتابخانه‌ای بر اساس چارچوب نظری طراحی شده بود. مشخصات ابزارهای پژوهش به صورت زیر می‌باشد. روایی ابزار با استفاده از روش‌های روایی سنجی ذکر شده در جدول ۲ کنترل و مطلوب ارزیابی شد.

انتخاب و به صورت نظری (قضاوتی) نمونه‌گیری شد (۲۱ نفر). اساس انتخاب نمونه این بود که افراد منتخب برحسب تجربه و تخصص بتوانند به شکل‌گیری نظریه و تکرارپذیری یافته‌ها کمک کنند. جامعه اطلاعاتی نیز شامل منابع کتابخانه‌ای و علمی، گزارش‌ها و اسناد اجرایی و حقوقی و منابع و آرشیوهای رسانه‌ای بود. نمونه آماری این بخش شامل ۵۶ نسخه براساس رسیدن به اشباع نظری چارچوب پژوهش

جدول ۱. مشخصات نمونه آماری پژوهش

نمونه	نمونه‌گیری	گروه مطالعه	
۷ نفر	قضاوتی (نظری)	مدیران و کارشناسان سازمانی (فدراسیون، هیات، و ...)	جامعه انسانی
۵ نفر	قضاوتی (نظری)	مربیان و مدرسان بسکتبال (باشگاهی، ملی، دانشگاهی، ...)	
۶ نفر	قضاوتی (نظری)	داوران	
۳ نفر	قضاوتی (نظری)	ورزشکاران	جامعه اطلاعاتی
۱۶	هدفمند و در دسترس	منابع کتابخانه‌ای و علمی	
۸ نسخه	هدفمند و در دسترس	گزارش‌ها و اسناد اجرایی و حقوقی	
۵۶			
۳۰	هدفمند و در دسترس	منابع و آرشیوهای رسانه‌ای	

جدول ۲. مشخصات ابزارهای پژوهش

روش	مطالعه کتابخانه‌ای	مصاحبه
ابزار	رونوشت (چک لیست استخراج مفاهیم)	چارچوب پرسش (پرسشنامه بازپاسخ)
زمینه	جامعه اطلاعاتی	جامعه انسانی
روایی	انتخاب نسخه‌های معتبر به لحاظ علمی و حقوقی روایی محتوایی و صوری رونوشت از دیدگاه متخصصان	انتخاب افراد بر حسب شایستگی علمی و فنی روایی محتوایی و صوری پرسشنامه از دیدگاه متخصصان محاسبه ضریب توافق بین اساتید کدگذار و مصحح (ضریب کاپا)

مصاحبه‌های آخر تکراری بود. بنابراین، با رسیدن به حد اشباع نظری، به مصاحبه‌ها پایان داده شد.

در نهایت مدل پژوهش به صورت تخصصی در یک جلسه دلفی با حضور ۷ نفر که با سابقه اجرایی و مربیگری در بسکتبال که تحصیلات دکتری نیز داشتند بررسی شد و متغیرها و روابط بین آن‌ها ویرایش و تکمیل گردیدند.

یافته‌های پژوهش

چارچوب پژوهش حاصل از کدگذاری شامل پنج سطح بود که در جدول ۳ و ۴ گزارش شده است. در جدول زیر برای کدهای سطح اول شناسایی شده میزان تکرار در مطالعه نظری (منابع کتابخانه‌ای) و تجربی (مصاحبه) آورده شده است.

این پژوهش، با ارائه بازخورد به مصاحبه‌شوندگان و قراردادن آن‌ها در مسیر پژوهش به طوری که بر نحوه پاسخگویی آن‌ها تأثیر نگذارد، به منظور افزایش روایی درونی اقدام شد. ضمناً، پس از انجام هر مصاحبه، الگوی بدست آمده تا آن مرحله ارائه می‌شد و در صورتی که مصاحبه‌شونده نکاتی را نسبت به الگو داشت، مورد بحث قرار می‌داد. ۳ نفر از مصاحبه‌شوندگان به جلسه دلفی ارزیابی مدل دعوت شدند. پس از استخراج کدها، آن‌ها طبقه‌بندی می‌شوند؛ مقایسه مداوم، تفاوت‌ها و تشابهات بین این کدها را آشکار می‌کند؛ طبقات جدا و یا ادغام می‌گردند تا نظریه در روند این فرآیند شکل گیرد. منابع و متون موجود نیز در روند تکمیل تئوری مورد استفاده قرار می‌گیرند. پس از انجام ۱۹ مصاحبه در طی دوره شش ماه، تحلیل داده‌ها حاکی از اضافه نشدن داده جدید به داده‌های قبلی بود؛ چرا که درصد بالایی از داده‌های مستخرج از

جدول ۳. کدگذاری مولفه‌های شناسایی شده

تکرار در مطالعه	مولفه	ابعاد	تکرار در مطالعه	مولفه	ابعاد
۴	جانشین‌پروری مدیران	تخصص‌های مدیران	۳	گروهی بودن ورزش بسکتبال	مهارت‌های مشارکت در بسکتبال
۲	تخصص‌های برنامه‌ریزی و ارزیابی در فدراسیون، هیات‌ها و باشگاه‌ها		۷	جنبه‌های سلامتی و آمادگی جسمانی بسکتبال	
۴	تخصص‌های مالی و اقتصادی در فدراسیون، هیات‌ها و باشگاه‌ها		۳	جنبه‌های فنی و مهارتی بسکتبال	
۸	تخصص‌های حقوقی و روابط عمومی در فدراسیون، هیات‌ها و باشگاه‌ها		۵	جنبه‌های هیجانی و روانی بسکتبال	
۶	ابزارهای استعدادیابی (نرم افزارها و ...)	استعداد	۴	اسطوره‌ها و شخصیت‌های بسکتبال ایرانی و جهانی	رابطه بین پژوهش‌های رقابتی
۵	مجاری استعدادیابی (مدارس، باشگاه، و ...)		۴	فضای رقابتی در مسابقات بسکتبال	

۲	سیستم پرورش استعدادهاى ورزشى			۵	ویژگی‌های زیبایی‌شناختی بسکتبال	کارکردهای زیستی و فراغتی بسکتبال
				۴	جنبه‌های تبلیغاتی و تجاری بسکتبال	
				۴	اجتماعی شدن از طریق بسکتبال (جامعه پذیری...)	
				۳	نمادهای فرهنگی و نوستالوژی بسکتبال برای هواداران	
				۶	توسعه فرهنگ رفتاری تماشاگران و بازیکنان در محیط‌های ورزش بسکتبال	
۵	افزایش ورزشکاران سازمان یافته بسکتبال (بیمه ورزشی)	افزایش ورزشکاران		۲	کارکردهای تربیتی و فرهنگی بسکتبال	جایگاه بین‌المللی بسکتبال
۲	افزایش ورزشکاران ملی			۲	کارکردهای تجاری و صنعتی بسکتبال	
۳	افزایش ورزشکاران حرفه‌ای لیگ‌ها			۳	جایگاه بسکتبال در بین رشته‌های ورزشی در سطح بین‌المللی	
۴	ارایه بسکتبال در واحد تربیت بدنی عمومی ۲ در دانشگاه‌ها	بسکتبال آموزش و تربیتی		۲	توجه جهانی رسانه‌ها به ورزش بسکتبال	تغییرات بین‌المللی
۳	میزان واحدهای بسکتبال در رشته تربیت بدنی			۵	استقبال اجتماعی و تجاری از رویدادهای بسکتبال بین‌المللی و آسیایی	
۷	اجرای بسکتبال در زنگ ورزش مدارس			۴	تغییرات فنی در رشته بسکتبال	
۳	آموزش پایه و تخصصی بسکتبال			۳	تغییرات مدیریتی و ساختاری در سازمان‌های بین‌المللی حوزه بسکتبال	
۴	استعدادیابی در بسکتبال			۲	سیاست‌های فدراسیون جهانی و کنفدراسیون آسیایی بسکتبال	سیاست‌های بین‌المللی
۲	وجود بسکتبال در المپیک سراسری دانشجویی	بسکتبال آماژوری و همگانی		۳	الگوها، نمادها و سمبل‌های بسکتبال در جامعه ورزش	پیشینه اجتماعی فرهنگی
۵	برگزاری جشنواره‌های بسکتبال درون دانشگاهی			۳	جایگاه بسکتبال در رسانه‌های ورزشی و شبکه‌های اجتماعی	
۴	ارائه برنامه‌های بسکتبال در فضای خوابگاهی و فوق برنامه دانشگاه‌ها			۷	جایگاه بسکتبال در تفریحات و فراغت ورزشی جامعه	
۶	بسکتبال معلولین و جانبازان			۵	جایگاه بسکتبال در تبلیغات و بازاریابی ورزشی	
۳	بسکتبال بانوان			۶	جایگاه بسکتبال در بین انواع ورزش‌ها در کشور	پیشینه تشکیلاتی و رویدادی
۲	بسکتبال در فضای تفریحی مدارس و هنرستان‌ها			۵	سابقه رویدادهای رشته بسکتبال در ایران	
۴	بسکتبال در برنامه‌های ورزشی سازمان‌های غیرورزشی (کارگری و کارمندی)			۳	سابقه افتخارات ملی و بین‌المللی بسکتبال در کشور	
۳	بسکتبال در پارک‌ها و سطح فضاهای تفریحی عمومی			۲	اولویت ورزش بسکتبال در اهداف و چشم‌اندازهای توسعه ورزش قهرمانی کشور	سیاسی و نهادی
۴	مسابقات باشگاهی در سطح ملی	بسکتبال حرفه‌ای و قهرمانی		۴	نگرش سیاست‌گذاران و مدیران کلان ورزش کشور به بسکتبال	
۴	مسابقات بسکتبال در سطح استان			۴	سرمایه‌گذاری وزارت ورزش در ورزش‌های گروهی و رقابتی	
۵	مسابقات بسکتبال محلی و شهری			۳	وضعیت تولید، توزیع و مصرف محصولات و	

				خدمات ورزش بسکتبال	
۳	حضور تیم ملی در مسابقات بین المللی بسکتبال		۶	میزان هزینه برای ورزش بسکتبال در سبد خانواده‌ها	
۲	مسابقات بسکتبال دانش آموزی		۳	رشد اقتصادی ورزش های رقابتی و قهرمانی در کشور	
۳	مسابقات بسکتبال دانشجویی		۵	جایگاه ورزش بسکتبال در فضای رسانه ای و مجازی	اجتماعی و فرهنگی
۶	فدراسیون بسکتبال	تشکیلات و ساختار	۶	جایگاه ورزش بسکتبال در ابعاد زیستی و فراغتی جامعه	
۵	هیأت‌های بسکتبال استانی و شهرستانی		۴	ارتقای ورزش بسکتبال در نظام سلامت	
۴	انجمن‌ها و کمیته‌های بسکتبال دانشگاهی (ادارات تربیت بدنی و ...)		۵	جایگاه ورزش بسکتبال در ابعاد تربیتی و آموزشی جامعه	
۵	باشگاه‌ها و تیم‌های بسکتبال لیگ‌های کشوری و استانی		۳	فضای رویاز و سرپوشیده برای بسکتبال	زیرساخت و اماکن
۶	انجمن‌ها و کمیته‌های بسکتبال دانش آموزی (معاونت تربیت بدنی، کانون، ...)		۵	کیفیت امکانات و مهندسی زیرساخت سالن های بسکتال	
۷	انجمن‌ها و کمیته‌های بسکتبال در سایر مراکز (ورزش کارگری، و ...)	۲	کمیت امکانات و فضاهای ورزش بسکتبال		
۳	نگرش مدیران و برنامه‌ریزان نسبت به شیوه توسعه بسکتبال	سیاست گذاری و برنامه‌ریزی	۴	وضعیت دسترسی به امکانات و فضای بسکتبال	
۶	اسناد حقوقی و قانونی توسعه ورزش بسکتبال		۲	تناسب توزیع امکانات و فضای بسکتبال در کشور	
۴	مطالعات لازم جهت برنامه‌ریزی و تصمیم‌گیری توسعه بسکتبال		۶	وجود وسایل و تجهیزات تخصصی و استاندارد	تجهیزات و امکانات
۵	وحدت رویه در بین مراکز متولی و فعال در حوزه بسکتبال		۳	هزینه تجهیزات و خدمات برای باشگاه‌ها و مشتریان	
۷	برنامه‌ریزی بلندمدت و کوتاه مدت سازمان‌های حوزه بسکتبال		۳	سرنانه تجهیزات و خدمات نسبت به جمعیت ورزشکاران سازمان یافته	
۴	طرح ریزی و شاخص‌سازی اهداف و برنامه‌های بسکتبال		۸	معماری و زیبایی شناختی ایمنی سالن های بسکتبال	
۳	تقسیم کار بین مراکز متولی و فعال در توسعه ورزش بسکتبال	امور اداری و نظارتی	۵	تجهیزات و وسایل تخصصی رشته بسکتبال	بودجه و هزینه‌ها
۲	سازماندهی اجرایی و تخصیص منابع و فرصت‌های ملی و استانی توسعه بسکتبال		۲	اختصاص بودجه دولتی مناسب به رشته بسکتبال	
۵	مدیریت فرایندهای توسعه (آموزش، استعدادیابی و .....)		۶	مدیریت مناسب هزینه‌ها در فدراسیون و هیات های بسکتبال	
۸	اجرای مناسب رویدادها و مسابقات بسکتبال		۳	پرداخت‌های مربیان، داوران و ورزشکاران	
۶	تعریف نقش و تفویض اختیارات در فدراسیون و هیات‌ها ی بسکتبال		۲	هزینه سازمان‌هایی مانند شهرداری، دانشگاه و مدارس برای بسکتبال	

۳	نظام استاندارد و ارزیابی مدیریت منابع انسانی	۲	درآمدزایی و بازاریابی در مراکز متولی و فعال در حوزه ورزش بسکتبال	درآمدها و حمایت‌ها	
	سیستم‌های فناوری اطلاعات (نرم افزاری و سخت افزاری) در مراکز بسکتبال		۴		کمک‌های نقدی و غیرنقدی مردمی و نهادی به مراکز و رویدادهای بسکتبال
	نظام استاندارد و ارزیابی مدیریت منابع مالی (حسابرسی و گزارشگری)		۲		فراهم کردن زمینه سرمایه گذاری بخش‌های دولتی و خصوصی در ورزش بسکتبال
	به روزآوری و اجرای قوانین و مقررات تخصصی رشته بسکتبال		۳		استقبال اسپانسرها از رویدادها و تیم‌های بسکتبال
۶	نظام استاندارد برنامه و عملکرد در مراکز متولی ورزش بسکتبال	۴	انجام تحقیقات تخصصی در حوزه بسکتبال	دانش و علم بسکتبال	
	مدیریت تماشاگران		۳		رشد تولیدات علمی و کتابخانه‌ای(کتاب و مقالات) با موضوع بسکتبال
۴	مدیریت مشارکت کنندگان تفریحی	۶	برگزاری کارگاه‌ها و سمینارهای تخصصی بسکتبال	فناوری در بسکتبال	
	مدیریت ارتباط با بینندگان و کاربران ورزشی		۷		ارائه تولیدات صوتی و تصویری آموزشی در ورزش بسکتبال
	مدیریت ارتباط با مصرف کنندگان محصولات بسکتبال		۴		ایجاد بانک اطلاعاتی در حوزه بسکتبال
۴	مدیریت ارتباط با اسپانسرهای بسکتبال	۴	وجود تجهیزات آزمایشگاهی و طبی برای تیم‌های بسکتبال	فناوری در بسکتبال	
	مدیریت ارتباط با رسانه‌های فعال و پوشش دهنده بسکتبال		۵		فناوری‌های مورد نیاز برای آموزش و مربیگری بسکتبال
	مدیریت ارتباط با حامیان دولتی و نهادی		۴		فناوری در رویدادهای بسکتبال
	مدیریت ارتباط با حامیان مردمی، امور وقف و خیریه		۵		رشد فناوری های ورزشی پایه
	حمایت از تولیدکنندگان محصولات بسکتبال		۲		رشد علوم ورزشی و خدمات علمی ورزش
۵	حمایت از فروشندگان محصولات بسکتبال	۴	معلمان ورزش با متخصص بسکتبال	مربیان و متخصصان فنی	
	حمایت از صاحبان باشگاه‌ها و تیم‌های بسکتبال		۳		مربیان و مدرسان دانشگاهی
	افزایش مشارکت و رضایت ورزشکاران		۵		مربیان تیم‌های ملی و باشگاهی بسکتبال
۳	افزایش مشارکت و رضایت مربیان	۵	متخصصان تمرین و روانشناسی در بسکتبال	داوران	
	افزایش مشارکت و رضایت داوران		۷		متخصصان تغذیه و پزشکی در بسکتبال
	افزایش مشارکت و رضایت حامیان		۲		کلاس‌های مربیگری
	افزایش مشارکت و رضایت هواداران		۳		سیستم تربیت و بکارگیری مربیان و متخصصان
۳	توسعه متوازن نسبی بین اقشار مختلف مانند مردان و زنان	۳	داوران استانی بسکتبال	توسعه متوازن نسبی بین اقشار مختلف مانند مردان و زنان	
	توسعه متوازن نسبی بین استان‌ها و شهرستان‌ها		۶		داوران ملی بسکتبال
	توسعه متوازن نسبی بین سطوح آموزشی، آماتوری و رقابتی		۵		داوران بین المللی بسکتبال
	توسعه متوازن نسبی بین شاخ‌های عملکردی		۶		کلاس‌های داوری
	توزیع مناسب کرسی‌های و پست‌های سازمانی حوزه بسکتبال در داخل کشور (ملی و استانی)		۴		سیستم تربیت و بکارگیری داوران
۴	افزایش اعزام‌ها به رویدادهای بین المللی			موفقیت‌های بین المللی	
۸	کسب مدال و افزایش سهمیه حضور در مسابقات و رقابت‌های بین المللی معتبر				
۶	افزایش تعداد کرسی‌های بین المللی (مدیریتی، مربیگری، داوری، و ...)				

این مدل یک مدل ایستا محسوب می‌شود که نظم و جریان کلی توسعه تحت تاثیر عوامل شناسایی شده را نشان می‌دهد.

کدگذاری در سه سطح دیگر ادامه یافت تا نهایتاً چارچوب مدل مفهومی مشخص شود. عوامل شناسایی شده به صورت شکل ۱ در قالب مدل مفهومی چارچوب‌بندی شدند.

شکل ۱. مدل مفهومی منظرها و سطوح توسعه بسکتبال

به صورت کلی ابعاد تحلیل شامل چهار سطح زمینه‌ای، ساختار، مشارکت و توسعه بود (کدهای سطح پنج). سطح زمینه شامل دو منظر ظرفیت‌ها (تحولات و توسعه بین‌المللی، پیشینه و سابقه ملی، توسعه ملی ورزش)، قابلیت‌ها (ویژگی‌ها و قابلیت‌ها، علمی و فناوری) تعیین گردید. سطح ساختار شامل دو منظر مدیریت (مدیریت راهبردی و اجرایی) و منابع (منابع فیزیکی و امکانات، مدیریت مالی و منابع اقتصادی) بود. سطح مشارکت شامل دو منظر ذینفعان (مدیریت منابع انسانی متخصص و مدیریت ذینفعان بیرونی) و فرایندها (رویداد و مشارکت، مدیریت استعداد و ورزشکاران)، است. سطح توسعه نیز شامل منظر پیامد (توسعه پایدار بسکتبال) است. هر کدام از زیرمنظرها (کدهای سطح سه) شامل ابعاد (کدهای سطح دوم) زیر هستند:

ویژگی‌ها و کارکردهای بسکتبال شامل مزایای مشارکت در بسکتبال، جاذبه‌های رقابتی بسکتبال، و کارکردهای زیستی و فراغتی بسکتبال تحولات و توسعه بین‌المللی بسکتبال شامل جایگاه بین‌المللی بسکتبال و تحولات بین‌المللی بسکتبال پیشینه و سابقه ملی بسکتبال شامل پیشینه اجتماعی فرهنگی و پیشینه تشکیلاتی و رویدادی توسعه ملی ورزش شامل سیاسی و نهادی، اقتصادی و صنعتی و اجتماعی و فرهنگی منابع فیزیکی و امکانات شامل زیرساخت و اماکن و تجهیزات و امکانات مدیریت مالی و منابع اقتصادی شامل بودجه و هزینه‌ها و درآمدها و حمایت‌ها

علم و فناوری بسکتبال شامل دانش و علم بسکتبال و فناوری در بسکتبال مدیریت راهبردی و اجرایی بسکتبال شامل تشکیلات و ساختار، سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی و امور اجرایی و نظارتی مدیریت منابع انسانی متخصص شامل مربیان و متخصصان فنی، داوران و تخصص‌های مدیریتی استعدادیابی و مدیریت ورزشکاران شامل مدیریت استعداد و افزایش ورزشکاران رویداد و مشارکت در بسکتبال شامل بسکتبال آموزشی و تربیتی، بسکتبال آماتوری و همگانی و بسکتبال حرفه‌ای و قهرمانی مدیریت ذینفعان بیرونی شامل هواداران، حامیان و فعالان بازار توسعه پایدار بسکتبال شامل مشارکت و رضایت ذینفعان، توسعه متوازن شاخص‌ها و بخش‌ها و موفقیت‌های بین‌المللی.

بحث و نتیجه‌گیری

مبانی اصلی دانش در هر حوزه‌ای بر پایه مدل‌های شناسایی شده مناسب و نه یافته‌های جزئی و پراکنده قرار دارد و داده‌ها در قالب مدل می‌توانند کشف، تبیین و تفسیر شوند، بنابراین مدل‌سازی ابعاد سیستم توسعه بسکتبال نمی‌تواند روابط بین این عوامل را به‌طور کامل توضیح دهد، اما درک مکانیسم‌های اساسی آن را آسان‌تر می‌کند. فقدان مدل‌های قابل اتکا و دارای مصادق عینی در توسعه بسکتبال محقق را برآن داشت تا با اتکا بر نظرات کارشناسان مجرب، مدل ساختاری توسعه بسکتبال را ارائه دهد. هدف این است که مدل ارائه شده بتواند به خوبی ظرفیت ابعاد مختلف اثرگذار بر توسعه ورزش پایدار بسکتبال را نشان دهد و در حد

(Houlihan et al., 2010). میلیگان
 (۲۰۱۰) در بررسی بسکتبال بین المللی گزارش
 کرد که ادغام سیاست‌های ورزش، توسعه و
 سرمایه داری سه عاملی هستند که تعیین کننده
 وضعیت بسکتبال در سطح بین المللی خواهند
 بود (Millington, 2010).
 سطح زمینه‌ای به عنوان سطح اول از تعامل و
 برآیند دو منظر ظرفیت‌های محیطی و
 قابلیت‌های درونی بر سطوح دیگر اثر گذار
 خواهد بود. منظر ظرفیت‌های محیطی شامل
 ابعاد تحولات و توسعه بین‌المللی، پیشینه و
 سابقه ملی، توسعه ملی ورزش می‌باشد. منظر
 قابلیت‌ها نیز شامل ویژگی‌ها و قابلیت‌ها و دانش
 و فناوری تعیین گردید. تعامل و همگرایی بین
 این دو منظر در توسعه بسکتبال بسیار تعیین
 کننده است. نکته کلیدی این بخش این است که
 در تحقیقات قبلی توسعه رشته‌های ورزشی
 ویژگی‌های خود رشته کمتر مدنظر قرار نگرفته
 بود که در این پژوهش مورد بررسی قرار گرفته
 است. ارکولج و استراملیج (۲۰۱۵) در بررسی
 سطوح موفقیت مختلف بسکتبال رقابتی گزارش
 کرد که عوامل فنی و مسابقه‌ای به میزان قابل
 توجهی اثرگذار هستند و این بخشی از ماهیت
 بسکتبال است (Erčulj & Štrumbelj, 2015).
 در تبیین بیشتر می‌توان گفت که
 ادراک زمینه محیطی و مداخلات آن معمولاً در
 قالب فرایندهای پنهان انجام می‌شوند و محیط،
 زمینه‌ساز سایر متغیرها محسوب می‌شود و اثر
 قابل توجه‌ای بر همه متغیرها دارد (Saffari, 2012).
 به طور کلی، محیط و زمینه برای ورزش
 بسکتبال به مثابه بستری است که تمام
 فرایندهای توسعه در آن جریان می‌یابد
 (Soheyli, 2017).

خود قادر به تبیین کارکرد ساخت‌های اساسی
 آن باشد.
 به صورت کلی ابعاد تحلیل در مدل شامل چهار
 سطح زمینه‌ای، ساختار، مشارکت و توسعه بود.
 جریان کلی حاکم بر مدل مفهومی به صورت
 سطح زمینه‌ای به سمت سطح توسعه پایدار
 است. کلیات چارچوب و مدل مفهومی با
 مدل‌های پیشین مانند صفاری (۲۰۱۲)، و منافی
 (۲۰۱۵) از لحاظ عوامل و سطح بندی بین آن‌ها
 همسویی دارد (Manafi, 2015; Saffari, 2012).
 در تبیین این یافته‌ها می‌توان گفت که
 این منظرهای اصلی از یک طرف از الگوی
 زنجیره‌ای عوامل و روابط بین آن‌ها پیروی
 می‌کنند و از طرف دیگر بر الگوی تحلیل
 سیستمی (درونداد- فرایند- برون‌داد) و تحلیل
 چندسطحی (کلان- میانی- خرد) منطبق
 هستند. علاوه براین دسته‌بندی این منظرها با
 چارچوب‌های اجرایی ورزش کشور در تقسیم کار
 و وظایف به تفکیک عوامل مرتبط نیز انطباق
 دارد. در تبیین بیشتر لازم به ذکر است که
 بسکتبال یک سیستم است و یک خرده سیستم
 از سیستم ورزش. مدیریت راهبردی و توسعه آن
 مستلزم توجه به متغیرهای اثرگذار در سطوح و
 منظرهای مختلف است. و آریایی (۲۰۱۶) در
 تحلیل راهبردی بسکتبال کشور گزارش کردند
 که مولفه‌های استراتژیک محیط داخلی و
 خارجی عمده ابعاد و منظرهای این مدل را
 پوشش می‌دهند و قوت‌ها، ضعف‌ها، فرصت‌ها و
 تهدیدها در منظرهای مدل توزیع هستند
 (Aryaie, 2015). هولیان و همکاران (۲۰۱۰)
 در بررسی توسعه بسکتبال نخبگان در چین
 انتقال سیاست و یادگیری از کشورهای اروپایی و
 آمریکای شمالی را مهم‌ترین اقدام توصیف کرد

در واقع مطابق نظریه‌های نوین توسعه که به مقوله اکوسیستم توجه دارند، اکوسیستم بسکتبال که حاصل پیوند عناصر محیطی آن است زنجیره‌ای از عوامل مختلف را شکل می‌دهد که جریان کلی توسعه و دستاوردهای آن را تعیین می‌کند. علاوه بر این یکی از بیشترین تغییرات در جهت‌گیری‌های سیستم ورزش بسکتبال می‌تواند، حاصل از نحوه تعامل بسکتبال کشور با محیط بین‌المللی باشد. نکته مهم در بحث زمینه این است که بسیاری از عوامل محیطی خارج از کنترل مدیریت ورزش می‌باشد بنابراین مدیریت بسکتبال باید به مسیرهای ارتباط و تعامل با محیط خود توجه و برنامه‌ریزی داشته باشد.

سطح ساختار نیز از تعامل و برآیند دو منظر مدیریت و منابع بر دو سطح مشارکت و توسعه اثر گذار خواهد بود. منظر مدیریت شامل مدیریت راهبردی و اجرایی و منظر منابع شامل منابع فیزیکی و امکانات، مدیریت مالی و منابع اقتصادی بود. مدیریت و منابع دو فاکتور پیشبرنده توسعه محسوب شوند. در همین راستا منابع ابزار مدیریت برای فعالیت هستند و حتی برخی محققان توسعه منابع را به مثابه اصل توسعه‌یافتگی تفسیر می‌کنند (Leite & Sampaio, 2012). به لحاظ اصول توسعه، مدیریت متغیر مداخله‌گر اصلی نسبت به سایر عوامل محسوب می‌شود. منابع در واقع ابزار دست مدیریت محسوب می‌شوند، بنابراین اثر آن به طور مستقیم بر منابع و امکانات قابل اعمال است (Manafi, 2015). در این زمینه دو رویکرد وجود دارد. برخی از محققان معتقدند توسعه مشارکت در ورزش اصولاً به وجود منابع وابسته مستقیمی نیست، بلکه تحت تأثیر عوامل

دیگری هم قرار دارد. از طرف دیگر، اغلب محققان بر این عقیده هستند که توسعه مشارکت به وجود امکانات و اماکن لازم بستگی دارد و باید انواع مختلف امکانات ورزشی برای آن‌ها فراهم شود (Ramezani-Nezhad et al., 2016). سطح ساختار نقش محیط در توسعه دارد به طوری که براساس سطح زمینه‌ای سطح مشارکت را گسترش می‌دهد تا مظاهر توسعه ارتقا یابند و به پایداری برسند. از این رو سطح کارآمدسازی ساختار می‌تواند به جهش در توسعه بسکتبال کشور منجر شود.

سطح مشارکت نیز از تعامل و برآیند دو منظر ذینفعان و فرایندها بر سطح توسعه اثر گذار خواهد بود. منظر ذینفعان شامل دو بخش مدیریت منابع انسانی متخصص و مدیریت ذینفعان بیرونی تعیین گردید. منظر فرایندها نیز شامل رویداد و مشارکت و مدیریت استعداد و ورزشکاران است. رویداد و مشارکت شامل بسکتبال آموزشی و تربیتی، بسکتبال آماتوری و همگانی و بسکتبال حرفه‌ای و قهرمانی تعیین گردید. صفری (۱۳۹۵) فرایندهای ورزش قهرمانی را شامل مشابه با ابعاد شناسایی شده این بخش گزارش کرده است (Saffari, 2012). فاتحی و همکاران (۲۰۱۷) در رتبه‌بندی تیم‌های لیگ برتر بسکتبال ایران به شاخص‌های بخش قهرمانی و حرفه‌ای تاکید کرده است. هدف اصلی ورزش در سطح مشارکت تحقق می‌یابد. مشارکت نیز توسط نقش‌های دیگر و ذینفع در چارچوب فعالیت‌ها و فرایندهای ورزشی موجود شکل می‌گیرد. هر چند در گذشته عمدتاً ورزشکاران، مربیان و هواداران بازیگران اصلی ورزش رقابتی محسوب می‌شدند. اما اکنون با رشد علمی، رسانه‌ای و تجاری ورزش اثرگذاری

کیفیت خدمات تماشاگران بسکتبال نشان داد که به طور کلی کیفیت نتیجه و فرایندبر روی رضایت و نیت رفتاری تماشاگران بسکتبال تأثیر مثبت و معناداری دارد. براین اساس می‌توان گفت به دلیل آنکه رشته‌های ورزشی نسبت به سیستم کلی ورزش از پیچیدگی کمتری برخوردارند از این رو توسعه پایدار می‌تواند در بازه‌های زمانی کوتاه‌تری ارزیابی و مشاهده شود (Daneshpoor, 2014).

براساس نظریه برخاسته از پژوهش (متغیرهای مدل و روابط بین آن‌ها) می‌توان گفت که توسعه سیستم بسکتبال یک فرایند راهبردی است که تحت تأثیر عوامل مذکور نهایتاً از طریق مولفه‌های مشارکتی صورت می‌گیرد و مطلوبیت آن در این است که منجر به توسعه پایدار این رشته شود. مدل پژوهش می‌تواند به خوبی ظرفیت ابعاد مختلف اثرگذار بر توسعه بسکتبال و جذب ذینفعان را به مشارکت در بسکتبال بیشتر نشان دهد. این مدل نمایش ساده‌ای از ساختار توسعه بسکتبال است و در حد خود قادر به تبیین کارکرد ساخت‌های اساسی سیستم مدیریت و توسعه این رشته ورزشی می‌باشد. از آنجا که یکی از دلایل عمده ناکارایی برنامه‌های فعلی، جزیره‌ای عمل کردن و نداشتن یک مدل و نقشه نظام‌مند کلی‌نگر در حوزه رشته‌های ورزشی است، بر پایه مدل حاضر می‌توان سیستم توسعه ورزش بسکتبال را تحلیل کرد و به نوعی به دسته‌بندی جدید دست یافت که مبتنی بر نظرات متخصصان و همسو با اصول و الگوهای توسعه ورزش است. این مدل، شناختی جامع و کلان بر پایه شناسایی عوامل کلیدی مؤثر بر توسعه ورزش بسکتبال و چگونگی تعامل آن‌ها با یکدیگر را فراهم می‌آورد و

متخصصان، فعالان رسانه و اسپانسرها و کسب و کارها بسیار تعیین کننده شده است (Fatehi et al., 2017). دانش پور (۲۰۱۴) و آقا سید عزیزاله (۲۰۱۸) در بررسی حضور تماشاگران در بسکتبال کشور گزارش کردند که ظرفیت هواداری در بسکتبال تحت تأثیری عوامل مختلف در نوسان است (Azizolah, 2018; Daneshpoor, 2014). رضایی (۲۰۱۸) برنندسازی لیگ بسکتبال کشور را وابسته به ماهیت بسکتبال و ورزش، عوامل خارجی، مشتریان، ارتباطات و بازاریابی گزارش کرده است (Rezaei, 2018). شفیع (۲۰۱۸) در تدوین چارچوب ارزیابی عملکرد مربیان بسکتبال گزارش کردند که شاخص‌های فنی وزن بیشتری دارند (Shafiei, 2012). لیت و سامپایو (۲۰۱۲) گزارش کرد که فرایند توسعه بلندمدت استعداد در بسکتبال تحت تأثیر عوامل مختلف قرار دارد و مدیریت آن باید براساس یک مدل تخصصی صورت بگیرد (Leite & Sampaio, 2012).

منظر پیامد شامل توسعه پایدار بسکتبال با ابعاد مشارکت و رضایت ذینفعان، توسعه متوازن شاخص‌ها و بخش‌ها و موفقیت‌های بین‌المللی بود. دستیابی به توسعه پایدار در بسکتبال نیازمند پایش مستمر این شاخص‌ها و مداخله مثبت و سازنده در فرایندهای منتهی به آن‌هاست. هادیان (۲۰۱۴)، آریایی (۲۰۱۶) و سهیلی (۲۰۱۷) در تحلیل راهبردی بسکتبال کشور گزارش کردند که بسکتبال و فدراسیون در کل از وضعیت نسبتاً مطلوبی برخوردار است (Aryaie, 2015; Hadiyan, 2014; Soheyli, 2017). دانش پور (۲۰۱۴) در پیش بینی نیت رفتاری تماشاگران بر اساس نقش رضایت و

Azizolah, M.A.S. (2018). A study of the behavior and expectations of female spectators in Iran and Turkey basketball tournaments. (Master's Thesis), Allameh Tabataba'i University, Faculty of Physical Education and Sport Sciences (Persian).

Daneshpoor, N. (2014). Predicting the Behavioral Needs of the Audience Based on the Role of Satisfaction and Quality of Service (Case Study: Mahram Basketball Spectators). (Master's Thesis), Islamic Azad University, Central Tehran Branch, Faculty of Physical Education and Sport Sciences (Persian).

Erčulj, F., et al. (2015). Basketball shot types and shot success in different levels of competitive basketball. *PLoS one*, 10(6).

Fatehi, B., et al. (2017). Ranking of Iranian Basketball League Teams by P4 Method using Prometheus. *Sports Management Journal*, 9(2), 191-211 (Persian).

Hadiyan, H. (2014). Explaining the strategy of the academies of the Basketball Federation of the Islamic Republic of Iran using the combined method of SWOT and AHP. (Master's thesis), North Riverside Higher Education Institute (Persian).

Hemmatinezhad, M.A., et al. (2015). Identifying and Prioritizing the Factors Influencing Attendance in the Iranian Basketball Super League. *Sport Management and Development*, 5(1), 36-50.

Houlihan, B., et al. (2010). Policy transfer and learning from the West: Elite basketball development in the People's Republic of China. *Journal of sport and social issues*, 34(1), 4-28.

Khosravi, M. (2017). Designing a Process Pattern for Job Satisfaction of Professional Athletes of Iran in Group

چارچوبی مناسب و بومی برای مطالعات بیشتر و دقیق‌تر در این حوزه است و می‌تواند برای توسعه رشته‌های ورزشی مبنای عمل قرار گیرد. در نهایت براساس مدل پژوهش پیشنهاد می‌شود که در مطالعات و برنامه‌ریزی‌های آتی برای ورزش بسکتبال در کشور: الف) از منظر مفهوم-شناسی به مفاهیم نوین و کلیدی که عمده آن‌ها در این پژوهش شناسایی شده است توجه جدی شود ب) از منظر روش‌شناختی نیز از روش تحلیل اکوسیستمی و مبتنی بر مدل براساس الگوی ارائه شده در این پژوهش استفاده شود ج) از منظر کاربردی نیز این نتایج به صورت برنامه عملیاتی می‌تواند در قالب پروژه‌ها، راهکارها و ابتکاراتی مانند بخش راهکارها در جدول ۴ مورد استفاده قرار گیرد.

به صورت کاربردی نیز پیشنهادات زیر مطرح می‌شوند: برخی از ابعاد و مولفه‌های شناسایی شده در این پژوهش قبلاً به صورت برجسته در تحقیقات، تحلیل‌ها و برنامه‌های این حوزه مدنظر نبوده است (کارکردهای بسکتبال، توسعه پایدار، و...) از این رو پیشنهاد می‌شود در زمینه‌ها یاد شده مورد استفاده قرار بگیرند. همچنین مولفه‌های شناسایی شده در واقع می‌توانند به عنوان شاخص‌های سنجش سیستم توسعه بسکتبال مورد ارزیابی قرار بگیرد و پیشنهاد می‌شود تحقیقات آینده به چنین تحقیقی بپردازند.

منابع

Aryaie, M. (2015). Kermanshah Sports Basketball Analysis Using Strategic Planning Pattern. (Master's thesis), Razi University (Persian).

- Sports Coaches in Asian, Global and Olympic Games (Case Study of Weightlifting and Basketball). (Master's thesis), Kharazmi University (Persian).
- Shuv-Ami, A., et al. (2018). New measure of brand equity status of a basketball club. *Journal of Transnational Management*, 23(1), 39-63.
- Soheyli, R. (2017). Determination of strategic position of basketball department of Khorasan Razavi province based on SWOT model. (master's thesis), Ferdowsi University of Mashhad (Persian).
- Sullivan, P.J., et al. (2010). Physical literacy in coaching education materials: A case study of Canada basketball. *Physical & Health Education Journal*, 76(1), 32.
- Xu, Q., et al. (2015). Improved TOPSIS model and its application in the evaluation of NCAA basketball coaches. *Modern Applied Science*, 9(2), 259.
- Exercise. (Doctoral dissertation), Faculty of Physical Education and Sport Sciences, University of Guilan (Persian).
- Leite, N.M., et al. (2012). Long-term athletic development across different age groups and gender from Portuguese basketball players. *International Journal of Sports Science & Coaching*, 7(2), 285-300.
- Manafi, F. (2015). Design of the Pattern of Academic Athletic Development. (Ph.D thesis), Guilan University (Persian).
- Millington, R.S. (2010). Basketball with (out) borders: Interrogating the intersections of sport, development, and capitalism. Queen's University.
- Mongeon, K., et al. (2012). Comparison of television and gate demand in the National Basketball Association. *Sport Management Review*, 15(1), 72-79.
- Moreno, F.C., et al. (2016). Predicting future intentions of basketball spectators using SEM and fsQCA. *Journal of Business Research*, 69(4), 2017-1400.
- Mourão, P.J.R. (2010). Regional determinants of competitiveness: the case of European soccer teams. *International Journal of Sport Finance*, 5(3), 222.
- Ramezani-Nezhad, R., et al. (2016). Sports Development: Guilan University Press (Persian).
- Rezaei, Z. (2018). Design of Iran Basketball Championship Branding Model. (Master's thesis), University of uilan (Persian).
- Saffari, M. (2012). Designing the Pattern of General Sports Development in Iran. (Doctoral dissertation), University of Modares (Persian).
- Shafiei, L. (2012). Development of Performance Indicators for Performance Evaluation of Iranian